

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 15. novembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo – Razveza zakonske zveze – Uredba (ES) št. 2201/2003 – Člen 2, točka 4, in člen 21 – Pojem ‚sodna odločba‘ – Priznanje prenehanja zakonske zveze v državi članici, o katerem sta se zakonca sporazumela v dogovoru in ki ga je razglasil matičar druge države članice – Merilo, ki omogoča ugotovitev obstoja ‚sodne odločbe‘“

V zadevi C-646/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 28. oktobra 2020, ki je na Sodišče prispela 1. decembra 2020, v postopku

Senatsverwaltung für Inneres und Sport, Landesamtsaufsicht,

proti

TB,

ob udeležbi

Standesamt Mitte von Berlin,

RD,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, A. Arabadjiev, predsednik senata, A. Prechal, predsednica senata, E. Regan, M. Safjan (poročevalec), predsednika senatov, in M. L. Arastey Sahún, predsednica senata, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, M. Gavalec, Z. Csehi, sodniki, in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: A. M. Collins,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. februarja 2022,

* Jezik postopka: nemščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za nemško vlado J. Möller, M. Hellmann in U. Kühne, agenti,
- za estonsko vlado N. Grünberg, agentka,
- za francosko vlado A. Daniel in A.-L. Desjonquères, agentki,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z G. Natale, avvocato dello Stato,
- za poljsko vlado B. Majczyna in S. Żyrek, agenta,
- za Evropsko komisijo H. Leupold, M. Wilderspin in W. Wils, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. maja 2022

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243; v nadaljevanju: Uredba Bruselj IIa).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Senatsverwaltung für Inneres und Sport, Standesamtsaufsicht (ministrstvo za notranje zadeve in šport dežele Berlin, organ za nadzor nad oddelkom za matične zadeve, Nemčija) (v nadaljevanju: organ za nadzor nad oddelkom za matične zadeve) in osebo TB, ker je ta organ overitev razveze zakonske zveze med osebama TB in RD, do katere je prišlo po izvensodni poti v Italiji, v nemškem registru zakonskih zvez zavrnil zaradi neobstoja predhodnega priznanja te razveze s strani pristojnega nemškega sodnega organa.

Pravni okvir

Pravo Unije

Bruseljska konvencija

- 3 Člen 25 Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami, ki so se nanašale na pristop novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), določa:

„Sodna odločba pomeni vsako odločbo, ki jo izda sodišče države pogodbenice, ne glede na njeno poimenovanje, vključno s sklepom, odredbo, odločbo ali sklepom o izvršbi, kakor tudi odločitev o stroških, ki jo izda sodni uradnik.“

Uredba Bruselj IIa

4 V uvodnih izjavah 1, 2, 8, 21 in 22 Uredbe Bruselj IIa je bilo navedeno:

„(1) Evropska skupnost si je zastavila cilj oblikovati območje svobode, varnosti in pravice, v katerem je zagotovljen prost pretok oseb. V ta namen mora Skupnost med drugim sprejeti tudi ukrepe na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, potrebne za pravilno delovanje notranjega trga.

(2) Evropski svet je v Tampereju podprl načelo medsebojnega priznavanja sodnih odločb kot temelj za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora [...].

[...]

(8) Glede sodnih odločb o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze je treba to uredbo uporabljati le za prenehanje zakonskih vezi in ne sme zadevati vprašanj, kot so razlogi za razvezo, premoženjske posledice zakonske zveze ali drugih pomožnih ukrepov.

[...]

(21) Priznavanje in izvrševanje sodnih odločb, izrečenih v državi članici, mora temeljiti na načelu medsebojnega zaupanja, razloge za nepriznanje pa je treba omejiti na kar najmanjši obseg.

(22) Javne listine in dogovore med strankami, ki so izvršljivi v eni državi članici, je treba za namene uporabe pravil o priznavanju in izvrševanju obravnavati kot enakovredne ‚sodnim odločbam‘.“

5 Člen 1 te uredbe je določal:

„1. Ta uredba se uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:

(a) razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze;

(b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitve ali odvzem starševske odgovornosti.

[...]

3. Ta uredba se ne uporablja za:

[...]

(e) preživninske obveznosti;

[...]“

6 Člen 2 navedene uredbe je določal:

„V tej uredbi:

1. ‚sodišče‘ pomeni vse organe v državi članici, ki so v skladu s členom 1 pristojni za odločanje o zadevah s področja uporabe te uredbe;

[...]

3. ‚država članica‘ pomeni vse države članice z izjemo Danske;

4. ‚sodna odločba‘ pomeni odločbo o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, kakor tudi sodno odločbo, ki se nanaša na starševsko odgovornost, in jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo;

[...]“

7 V poglavju III Uredbe Bruselj IIa, naslovljenem „Priznavanje in izvršitev“, je bil oddelek 1, naslovljen „Priznanje“, v katerem so bili člani od 21 do 27 te uredbe.

8 Člen 21 navedene uredbe je določal:

„1. Sodna odločba, izdana v državi članici, se v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo potrebno za priznanje začeti kakršenkoli poseben postopek.

2. Brez poseganja v odstavek 3 za vpis spremembe osebnega stanja v uradne evidence države članice na podlagi sodne odločbe o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, izdane v drugi državi članici, proti kateri po pravu te države ni možno vložiti nadaljnjega pravnega sredstva, predvsem ni potrebno začeti kakršnega koli posebnega postopka.

[...]“

9 Člen 22 iste uredbe, naslovljen „Razlogi za nepriznanje sodnih odločb o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti in razveljavitvi zakonske zveze“, je določal:

„Sodna odločba, ki se nanaša na razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze, se ne prizna:

(a) če bi bilo njeno priznanje v očitnem nasprotju z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;

[...]“

10 Člen 25 Uredbe Bruselj IIa je določal:

„Priznanje sodne odločbe se ne sme zavrni zato, ker zakonodaja države članice, v kateri se tako priznanje zahteva, na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja ne dovoljuje razveze, prenehanja življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze.“

- 11 V oddelku 3 poglavja III te uredbe, naslovljenem „Skupne določbe za oddelka 1 in 2“, je bil med drugim člen 39, ki je določal:

„Pristojno sodišče ali organ države članice, v kateri je bila izdana sodna odločba, izda na zahtevo ene od zainteresiranih strank potrdilo na standardnem obrazcu iz Priloge I (sodne odločbe v zakonskih sporih) ali iz Priloge II (sodne odločbe v zvezi s starševsko odgovornostjo).“

- 12 Oddelek 5 tega poglavja III, naslovljen „Javne listine in dogovori“, je vseboval le člen 46 navedene uredbe, ki je določal:

„Listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane kot javne listine in so izvršljive v eni izmed držav članic, kakor tudi dogovori med strankami, ki so izvršljivi v državah članicah, v katerih so bili sklenjeni, je treba priznati in jih razglasiti za izvršljive pod enakimi pogoji kot sodne odločbe.“

Uredba Bruselj IIb

- 13 V skladu s členom 104(1) Uredbe Sveta (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (UL 2019, L 178, str. 1, v nadaljevanju: Uredba Bruselj IIb), s katero je bila Uredba Bruselj IIa prenovljena, je bila zadnjenavedena uredba z Uredbo Bruselj IIb razveljavljena s 1. avgustom 2022. Vendar se v skladu s členom 100(2) Uredbe Bruselj IIb Uredba Bruselj IIa še naprej uporablja za odločbe, izdane v začetih sodnih postopkih, javne listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane, in dogovore, ki so postali izvršljivi v državi članici, v kateri so bili sklenjeni pred 1. avgustom 2022. Glede na dejansko stanje iz spora o glavni stvari se zanj tako uporablja Uredba Bruselj IIa.

- 14 V uvodni izjavi 14 Uredbe Bruselj IIb je navedeno:

„V skladu s sodno prakso Sodišča bi bilo treba pojem ‚sodišče‘ razumeti širše, tako da bi zajemal tudi upravne ali druge organe, kot so notarji, ki v nekaterih zakonskih sporih ali sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo izvršujejo pristojnost. Kot ‚odločba‘ bi moral biti priznan ali izvršen vsak dogovor, ki ga odobri sodišče po preučitvi vsebine v skladu z nacionalnim pravom in postopkom. Druge dogovore, ki po formalnem posredovanju javnega organa ali drugega organa, o katerem država članica v ta namen obvesti Komisijo, pridobijo zavezujoč pravni učinek v državi članici izvora, bi bilo treba uveljaviti v drugih državah članicah v skladu s specifičnimi določbami o javnih listinah in dogovorih iz te uredbe. Ta uredba ne bi smela dovoljevati prostega pretoka zgolj zasebnih dogovorov. Vendar pa bi morali biti v obtoku dogovori, ki niso ne odločbe ne javne listine, a so bili vendarle registrirani s strani za to pristojnega javnega organa. Taki javni organi so lahko med drugim notarji, ki registrirajo dogovore, tudi če opravljajo svobodni poklic.“

- 15 Člen 30 te uredbe določa:

„1. Odločba, izdana v državi članici, se v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo potrebno za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek.

2. Brez poseganja v odstavek 3 predvsem ni treba začeti kakršnega koli posebnega postopka za vpis spremembe osebne stanja v uradne evidence države članice na podlagi odločbe o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, izdane v drugi državi članici, zoper katero po pravu te države članice ni možno vložiti nadaljnega pravnega sredstva.

[...]

16 Člen 65 navedene uredbe določa:

„1. Javne listine in dogovori o prenehanju življenjske skupnosti in razvezi, ki imajo v državi članici izvora zavezujoč pravni učinek, se v drugih državah članicah priznajo, ne da bi bil zato potreben kakršen koli poseben postopek. Ustrezno se uporablja oddelek 1 tega poglavja, razen če ni v tem oddelku določeno drugače.

2. Javne listine in dogovori v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki imajo zavezujoč pravni učinek in so izvršljive v državi članici izvora, se v drugih državah članicah priznajo in izvršijo, ne da bi [...] jih bilo treba razglasiti za izvršljive. Ustrezno se uporabljata oddelka 1 in 3 tega poglavja, razen če ni v tem oddelku določeno drugače.“

Nemško pravo

17 Člen 97(1), drugi stavek, Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zakon o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah) z dne 17. decembra 2008 (BGBl. 2008 I, str. 2586), v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: FamFG), določa, da se z določbami FamFG „[n]e posega [...] v določbe aktov Evropske unije“.

18 Člen 107 FamFG, naslovljen „Priznavanje tujih sodnih odločb v zakonskih sporih“, v odstavku 1 določa:

„Odločbe, s katerimi se zakonska zveza v tujini razveljavi, ugotovi za neveljavno, razveže z ohranitvijo zakonskih vezi oziroma brez njih, ali s katerimi se ugotovi obstoj ali neobstoj zakonske zveze med zadevnima osebama, se priznajo le, če deželni sodni organ ugotovi, da so pogoji za priznanje izpolnjeni. Če je odločbo sprejelo sodišče ali organ države, katere državljanstvo imata zakonca na dan izdaje odločbe, priznanje ni odvisno od ugotovitve deželnega pravosodnega organa.“

19 Člen 3 Personenstandsgesetz (zakon o osebnih stanjih) z dne 19. februarja 2007 (BGBl. 2007 I, str. 122) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: PStG), je naslovljen „Matični register“. Odstavek 1 tega člena določa:

„Matični urad v okviru svojih pristojnosti vodi:

1. register zakonskih zvez (člen 15),

[...]

20 Člen 5 PStG, naslovljen „Posodobitev matičnega registra“, v odstavku 1 določa:

„Vpisi v register se dopolnijo in popravijo v skladu z določbami tega zakona (posodobitev).“

21 Člen 16 PStG, naslovljen „Posodobitev“, v odstavku 1 določa:

„V vpisu, ki se nanaša na zakonsko zvezo, se navedejo poznejši akti v zvezi

[...]

3. z razveljavitvijo zakonske zveze ali njeno razvezo;

[...]“

Italijansko pravo

- 22 Decreto-legge n° 132 – Misure urgenti di degiurisdizionalizzazione ed altri interventi per la definizione dell'arretrato in materia di processo civile (uredba-zakon št. 132 o nujnih ukrepih za izvensodno reševanje sporov in drugih ukrepih za zmanjšanje zaostankov v civilnih postopkih) z dne 12. septembra 2014 (GURI št. 212, z dne 12. septembra 2014), ki je bila s spremembami potrjena v zakon z zakonom št. 162 z dne 10. novembra 2014 (GURI št. 261, z dne 10. novembra 2014) (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 132/2014), v prvih dveh odstavkih člena 12, naslovljenega „Sporazumno prenehanje življenjske skupnosti, zahteva za prenehanje zakonske zveze ali prenehanje civilnopравnih učinkov zakonske zveze in sprememba pogojev za ločitev ali razvezo zakonske zveze pred matičarjem“, določa, da lahko zakonca ob morebitni pomoči odvetnika, med drugim, pred pristojnim matičarjem skleneta dogovor o prenehanju zakonske zveze ali prenehanju civilnopравnih učinkov zakonske zveze, če ta zakonca nimata mladoletnih otrok ali polnoletnih otrok, ki niso poslovno sposobni, ki imajo težjo stopnjo invalidnosti ali ki niso ekonomsko samostojni.
- 23 Člen 12(3) uredbe-zakona št. 132/2014 poleg tega določa, da matičar od vsake od zadevnih oseb osebno prejme izjavo, da želita prenehanje zakonske zveze ali prenehanje civilnopравnih učinkov zakonske zveze v skladu s pogoji, o katerih sta se dogovorili, da se dogovor ne more nanašati na prenos premoženja, da se akt, ki vsebuje dogovor, ob prejemu izjav zakoncev zaključi in podpiše, da navedeni dogovor nadomešča sodne odločbe zlasti v zvezi s podrobnimi pravili prenehanja zakonske zveze ali prenehanja civilnopравnih učinkov zakonske zveze in da matičar zakonca, ko prejme njuni izjavi, pozove, naj se najmanj 30 dni po prejemu teh izjav zglasita pred njim zaradi potrditve dogovora, pri čemer se nezglasitev šteje za nepotrditev dogovora.
- 24 V okrožnici Ministero della Giustizia (ministrstvo za pravosodje, Italija) z dne 22. maja 2018 v zvezi z uredbo-zakonom št. 132/2014 je matičar označen kot organ, ki je v Italiji pristojen za izdajo potrdila iz člena 39 Uredbe Bruselj IIa.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 25 Oseba TB, ki ima dvojno državljanstvo, in sicer nemško in italijansko, se je 20. septembra 2013 pred Standesamt Mitte von Berlin (matični urad Berlin-Mitte, Nemčija) poročila z osebo RD, ki ima italijansko državljanstvo. Ta zakonska zveza je bila vpisana v register zakonskih zvez v Berlinu.
- 26 TB in RD sta se 30. marca 2017 prvič zglasila pred matičarjem v Parmi (Italija), da bi sprožila izvensodni postopek za razvezo zakonske zveze na podlagi člena 12 uredbe-zakona št. 132/2014. 11. maja 2017 sta se drugič zglasila pred tem matičarjem, da sta svojo izjavo potrdila. TB in RD sta ob tretji zglasitvi 15. februarja 2018 ob sklicevanju na izjavo z dne 30. marca 2017 izjavila, da želita prenehanje njune zakonske zveze, pri čemer sta pojasnila tudi, da v zvezi s tem ni potekal noben postopek. Po ponovni potrditvi teh izjav pred navedenim matičarjem 26. aprila 2018 je ta 2. julija 2018 osebi TB izdal potrdilo iz člena 39 Uredbe Bruselj IIa, ki potrjuje razvezo njene zakonske zveze z osebo RD z učinkom od 15. februarja 2018.

- 27 Oseba TB je pri matičnem uradu okrožja Berlin-Mitte zahtevala vpis te razveze v register zakonskih zvez v Berlinu v skladu z določbami PStG. Ker se je ta matični urad spraševal, ali se za ta vpis predhodno ne zahteva priznanje v skladu s členom 107 FamFG, je prek organa za nadzor nad oddelkom za matične zadeve zadevo predložil Amtsgericht (okrajno sodišče, Nemčija), ki je pristojno za to vprašanje.
- 28 To sodišče je s sklepom z dne 1. julija 2019 odločilo, da je vpis izvensodne razveze zakonske zveze TB in RD v register zakonskih zvez mogoč šele po priznanju pristojnega deželnega sodnega organa, v tem primeru Senatsverwaltung für Justiz, Verbraucherschutz und Antidiskriminierung (ministrstvo za pravosodje, varstvo potrošnikov in boj proti diskriminaciji dežele Berlin, Nemčija) (v nadaljevanju: ministrstvo za pravosodje dežele Berlin), v skladu s členom 107(1), prvi stavek, FamFG.
- 29 Zahtevo za priznanje, ki jo je oseba TB vložila pri ministrstvu za pravosodje dežele Berlin, pa je to ministrstvo zavrnilo z obrazložitvijo, da ne gre za odločbo, za katero bi se zahtevalo priznanje. Postopek s tožbo, ki jo je oseba TB vložila zoper zavrnitev te zahteve, še poteka pred Kammergericht Berlin (višje deželno sodišče v Berlinu, Nemčija).
- 30 Oseba TB je poleg tega vložila pravno sredstvo zoper sklep z dne 1. julija 2019, ki mu je Kammergericht Berlin (višje deželno sodišče v Berlinu, Nemčija) ugodilo. To sodišče je tako matičnemu uradu okrožja Berlin-Mitte prepovedalo pogojevati vpis razveze zakonske zveze TB in RD, do katere je prišlo v Italiji, v register zakonskih zvez s predhodnim priznanjem ministrstva za pravosodje dežele Berlin.
- 31 Organ za nadzor nad oddelkom za matične zadeve je pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, vložil pritožbo zoper to odločbo, da bi dosegel ponovno vzpostavitev veljavnosti sklepa z dne 1. julija 2019.
- 32 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali se glede na pojem „sodna odločba“ iz člena 21 Uredbe Bruselj IIa v povezavi s členom 2, točka 4, te uredbe pravila, ki so v navedeni uredbi določena za priznanje sodnih odločb o razvezi zakonske zveze, uporabijo v primeru razveze, ki izhaja iz dogovora, sklenjenega med zakoncema, in ki jo razglasi matičar države članice v skladu z zakonodajo te države članice. V primeru pritrdilnega odgovora in ob upoštevanju dejstva, da pravila nemške zakonodaje v skladu s členom 97(1), drugi stavek, FamFG ne posegajo v zgoraj navedena pravila, naj v Nemčiji ne bi bil potreben noben postopek za priznanje. Ugotoviti naj bi bilo treba torej, ali je treba pojem „sodna odločba“ v smislu teh določb Uredbe Bruselj IIa razlagati tako, da se nanaša le na akte, ki jih izda sodišče ali organ, ki izvaja prerogative javne oblasti, in ki imajo konstitutivni učinek, ali pa tako, da zajema tudi zasebnopravne akte, sklenjene na podlagi avtonomije volje strank in brez takega sodelovanja državnega organa s konstitutivnim učinkom, kot naj bi bilo to pri postopku, ki je v Italiji določen s členom 12 uredbe-zakona št. 132/2014.
- 33 Predložitveno sodišče meni, da niti na podlagi besedila navedenih določb niti na podlagi spoznanj, ki izhajajo iz sodbe z dne 20. decembra 2017, Sahyouni (C-372/16, EU:C:2017:988), ni mogoče jasno odločiti o tem vprašanju, čeprav se v delu nemške pravne teorije zagovarja široka razlaga tega besedila, na podlagi katere bi bilo mogoče šteti, da se pravila iz Uredbe Bruselj IIa za priznanje odločb o razvezi uporabljajo za razveze, do katerih pride v izvensodnem postopku, kot je razveza, ki je določena z italijansko ureditvijo iz postopka v glavni stvari.

- 34 Medtem ko se v tem delu pravne teorije trdi, da je taka razlaga utemeljena glede na cilj Uredbe Bruselj IIa, ki je zagotoviti enostavno priznavanje na področju zakonskih sporov v Uniji, se predložitveno sodišče nagiba k nasprotni razlagi. Po mnenju tega sodišča Uredba Bruselj IIa temelji na premisi, da samo odločba o razvezi zakonske zveze, ki jo je izdal javni organ in ki ima konstitutivni učinek, omogoča zagotovitev varstva „šibkejšega“ zakonca pred neugodnostmi, povezanimi z razvezo zakonske zveze, saj lahko tak organ s tem ob izvedbi svoje pristojnosti nadzora prepreči razvezo zakonske zveze. To pa naj ne bi bilo tako, kadar je pravna podlaga za prenehanje zakonske zveze avtonomija volje zakoncev, izražena v zasebnopravnem aktu, in če je sodelovanje javnega organa omejeno na naloge opozarjanja, pojasnjevanja, dokazovanja ali svetovanja, brez pristojnosti za vsebinski nadzor.
- 35 Predložitveno sodišče dodaja, da je tak pristop po eni strani utemeljen z dejstvom, da ob sprejetju Uredbe Bruselj IIa v takratnem pravu držav članic ni bilo nobenega izvensodnega postopka razveze zakonske zveze, tako da zakonodajalec Unije tega primera ni mogel upoštevati. Po drugi strani naj bi iz določb Uredbe Bruselj IIb, s katero je bila Uredba Bruselj IIa razveljavljena in nadomeščena s 1. avgustom 2022, izhajalo, da je zakonodajalec Unije odslej določil pravila, ki urejajo razveze zakonske zveze, kot je razveza, določena z italijansko ureditvijo iz postopka v glavni stvari, kar pa naj ne bi bilo tako v okviru veljavnosti Uredbe Bruselj IIa.
- 36 Če bi Sodišče ugotovilo, da v primeru razveze zakonske zveze, kot je razveza, določena z italijansko ureditvijo iz postopka v glavni stvari, ni „sodne odločbe“ v smislu člena 21 Uredbe Bruselj IIa v povezavi s členom 2, točka 4, te uredbe, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je priznanje take razveze zakonske zveze kljub temu mogoče na podlagi člena 46 navedene uredbe. Predložitveno sodišče se nagiba k izključitvi take možnosti, ker so v tej določbi v nasprotju z ustrezno določbo iz Uredbe Bruselj IIb omenjene le javne listine in dogovori med strankami, ki so „izvršljivi“, kar naj se ne bi nanašalo na zadeve razveze zakonske zveze, ampak le na zadeve starševske odgovornosti.
- 37 Vendar predložitveno sodišče navaja, da se glede na del nemške pravne teorije v primeru razvez zakonske zveze, kot je razveza, določena z italijansko ureditvijo iz postopka v glavni stvari, člen 46 Uredbe Bruselj IIa uporablja.
- 38 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali gre pri prenehanju zakonske zveze na podlagi člena 12 [uredbe-zakona št. 132/2014] za odločbo o razvezi v smislu Uredbe Bruselj IIa?
  2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: ali je treba prenehanje zakonske zveze na podlagi člena 12 [uredbe-zakona št. 132/2014] obravnavati tako, da se po analogiji uporabi pravilo o javnih listinah in dogovorih iz člena 46 Uredbe Bruselj IIa?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 39 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa, zlasti v zvezi z uporabo člena 21(1) te uredbe, razlagati tako, da je akt o razvezi zakonske zveze, ki ga je sestavil matičar države članice in ki vsebuje dogovor o razvezi zakonske zveze, ki sta ga sklenila zakonca in ki sta ga ta potrdila pred tem matičarjem v skladu s pogoji, določenimi z ureditvijo te države članice, „sodna odločba“ v smislu tega člena 2, točka 4.
- 40 Opozoriti je treba, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba pojme določbe prava Unije, ki pri opredelitvi pomena in obsega ne napotuje izrecno na pravo držav članic, običajno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji, in sicer ne le ob upoštevanju besedila te določbe, ampak tudi njenega konteksta in ciljev, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je ta določba (sodba z dne 31. marca 2022, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl in drugi (Sprejem prosilca za azil v psihiatrično bolnišnico), C-231/21, EU:C:2022:237, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 41 Ob upoštevanju dejstva, da nobena določba Uredbe Bruselj IIa, niti njen člen 2, točka 4, ne vsebuje izrecne napotitve na pravo držav članic za določitev pomena in obsega pojma „sodna odločba“, ki je med drugim uporabljen tako v tej določbi kot tudi v členu 21 te uredbe, je treba šteti, da je treba ta pojem v pravu Unije razlagati avtonomno in enotno v skladu z metodologijo, navedeno v prejšnji točki.
- 42 V zvezi s tem je treba opozoriti, da tako iz določb člena 67(1) in (4) v povezavi s členom 81(1) in (2) PDEU kot tudi iz starejših določb člena 61(c) in člena 65(a) ES izhaja, da Unija za vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice razvija pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, pri čemer med drugim takrat, kadar je to potrebno za pravilno delovanje notranjega trga, zagotovi vzajemno priznavanje sodnih odločb in odločb v izvensodnih zadevah med državami članicami.
- 43 V tem okviru sta tako načelo vzajemnega zaupanja med državami članicami kot tudi načelo vzajemnega priznavanja odločb, ki temelji na medsebojnem zaupanju med zadnjenavedenimi, v pravu Unije temeljnega pomena, saj omogočata vzpostavitev in ohranjanje območja brez notranjih meja (sodba z dne 9. marca 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 44 V tem okviru je namen Uredbe Bruselj IIa, kot je razvidno iz njenih uvodnih izjav 1, 2 in 21, da se na podlagi načela vzajemnega zaupanja kot temelja za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora olajša med drugim priznavanje odločb o razvezi zakonske zveze, izdanih v državah članicah, tako da se razlogi za nepriznanje takih odločb omejijo na kar najmanjši obseg (glej v tem smislu sodbo z dne 16. januarja 2019, Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, točki 41 in 46 ter navedena sodna praksa).
- 45 Tako člen 21(1) in (2) Uredbe Bruselj IIa v povezavi s členom 1(1)(a) in členom 25 te uredbe med drugim določa, da se mora sodna odločba o razvezi, ki je bila izdana v državi članici, če se ne ugotovi kateri od razlogov za nepriznanje, ki so izčrpno navedeni v členu 22 navedene uredbe v povezavi z uvodno izjavo 21 te uredbe, v drugi državi članici priznati, ne da bi bilo treba za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek, pri čemer je po eni strani natančneje določeno, da za vpis spremembe osebne stanja v uradne evidence države članice, v kateri se zahteva

priznanje, zoper sodno odločbo po pravu države članice izvora ne sme biti mogoče vložiti nadaljnje pravno sredstvo, in po drugi strani, da se priznanje sodne odločbe ne sme zavriniti zato, ker zakonodajna države članice, v kateri se tako priznanje zahteva, na podlagi enakega dejanskega stanja ne dovoljuje razveze.

- 46 Glede pojma „sodna odločba“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa je treba navesti, da v zvezi z razvezo zakonske zveze zajema „odločbo o razvezi [...], ki [...] jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo“. Pojem „sodišče“ pa je v točki 1 tega člena opredeljen tako, da zajema vse „organe v državi članici, ki so v skladu s členom 1 pristojni za odločanje o zadevah s področja uporabe te uredbe“. Poleg tega je treba pojasniti, da v skladu s členom 2, točka 3, Uredbe Bruselj IIa izraz „država članica“ zajema vse države članice Unije razen Kraljevine Danske.
- 47 Zato iz člena 1(1)(a) v povezavi s členom 2, točke 1, 3 in 4, Uredbe Bruselj IIa izhaja, da pojem sodne odločbe o razvezi zakonske zveze zajema vsako odločbo o razvezi, ne glede na njeno poimenovanje, ki jo izda pristojni organ države članice, razen organov Kraljevine Danske.
- 48 Iz te opredelitve, ki je določena v sami Uredbi Bruselj IIa, izhaja, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah 34 in 36 sklepnih predlogov, da ta uredba lahko zajema odločbe o razvezi zakonske zveze, ki so nastale tako v sodnem kot tudi izvensodnem postopku, če so pristojnosti v zvezi z razvezo zakonske zveze na podlagi prava držav članic priznane tudi izvensodnim organom.
- 49 Iz tega sledi, da mora biti vsaka odločba takih izvensodnih organov, ki so v državi članici, razen v Kraljevini Danski, pristojni v zvezi z razvezo zakonske zveze, v skladu s členom 21 Uredbe Bruselj IIa samodejno priznana v drugih državah članicah, razen v Kraljevini Danski, brez poseganja, po eni strani, v uporabo člena 22 te uredbe v zvezi z razlogi za nepriznanje in, po drugi strani, v to, da za vpis spremembe osebnega stanja v uradne evidence države članice, v kateri se zahteva priznanje, zoper sodno odločbo ne sme biti mogoče vložiti nadaljnje pravno sredstvo.
- 50 Pojasniti je treba, da te razlage pojma „sodna odločba“ ni mogoče omajati z dejstvom, da ob pripravi in sprejetju Uredbe Bruselj IIa nobena država članica v svoji zakonodaji še ni določila možnosti zakoncev, da zakonsko zvezo razvežeta izvensodno. Navedena razlaga namreč izhaja neposredno iz širokih in odprtih opredelitev pojmov „sodišče“ in „sodna odločba“ iz točk 1 in 4 člena 2 te uredbe.
- 51 Poleg tega je ta razlaga podprta s ciljem, ki se uresničuje z Uredbo Bruselj IIa, s katero se želi med drugim, kot je razvidno iz točk od 42 do 44 te sodbe, na podlagi načela vzajemnega zaupanja kot temelja za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora na ravni Unije olajšati priznavanje odločb med drugim o razvezi zakonske zveze, izdanih v državah članicah.
- 52 Kot je razvidno iz elementov, ki jih je predložitveno sodišče navedlo v predlogu za sprejetje predhodne odločbe in na katere je bilo opozorjeno v točkah od 32 do 34 te sodbe, se to sodišče kljub temu sprašuje še o stopnji nadzora, ki ga mora izvajati organ, pristojen za razvezo zakonske zveze, da bi bilo mogoče akt o razvezi zakonske zveze, ki ga sestavi, zlasti v okviru sporazumne razveze zakonske zveze, opredeliti kot „sodno odločbo“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa za uporabo člena 21(1) te uredbe.

- 53 V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča izhaja, da Uredba Bruselj IIa zajema le razveze zakonske zveze, ki jih je razglasilo bodisi državno sodišče bodisi javni organ oziroma ki so bile razglašene pod nadzorom tega organa, s čimer so izključene razveze, ki so zgolj zasebne, kot je razveza, ki izhaja iz enostranske izjave enega od zakoncev, podana pred verskim sodiščem (glej v tem smislu sodbo z dne 20. decembra 2017, Sahyouni, C-372/16, EU:C:2017:988, točke od 39 do 43, 48 in 49).
- 54 Iz te sodne prakse je mogoče izpeljati, da mora vsak javni organ, ki naj bi sprejel „sodno odločbo“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa, obdržati nadzor nad razglasitvijo razveze zakonske zveze, kar v okviru sporazumnih razvez zakonske zveze pomeni, da preuči pogoje za razvezo glede na nacionalno pravo ter resničnost in veljavnost soglasja zakoncev za razvezo.
- 55 Na obstoj zahteve po preučitvi v smislu prejšnje točke kot elementa, ki je značilen za pojem sodne odločbe, je mogoče sklepati tudi iz sodbe z dne 2. junija 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221). Sodišče je v točkah od 15 do 17 te sodbe v zvezi s členom 25 Bruseljske konvencije – katerega besedilo je v bistvu enako besedilu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa, razen očitne razlike, da se ta določba navedene konvencije nanaša le na sodne odločbe – presodilo, da pojem „sodna odločba“ pomeni, da sodišče odloča „na podlagi lastne presoje o sporu med strankama“.
- 56 Kot je poljska vlada opozorila na obravnavi, je Sodišče sicer v navedeni sodbi presodilo, da poravnava, do katere je prišlo pred sodiščem države članice in s katero se spor konča, ne more pomeniti „sodne odločbe“ v smislu člena 25 Bruseljske konvencije. Vendar iz tega ni mogoče po analogiji sklepati, da bi bilo treba opredelitev kot „sodna odločba“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa sistematično izključiti v primerih, v katerih je izvensodni organ pristojen, da razvezo zakonske zveze razglasi na podlagi dogovora, ki sta ga sklenila zakonca, po preučitvi pogojev, določenih z veljavnimi nacionalnimi določbami.
- 57 Kot je namreč generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 50 sklepnih predlogov, je Sodišče v sodbi z dne 2. junija 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221), svojo odločitev utemeljilo s tem, da so zadevne poravnave v bistvu pogodbene, tako da zadevno sodišče poravnavo zgolj evidentira, ne da bi kakor koli preučilo vsebino te poravnave glede na veljavne zakonske določbe.
- 58 Poleg tega je v uvodni izjavi 14 Uredbe Bruselj IIB, s katero je bila prenovljena Uredba Bruselj IIa, navedeno, da bi moral biti „[k]ot ‚odločba‘ [...] priznan ali izvršen vsak dogovor, ki ga odobri sodišče po preučitvi vsebine v skladu z nacionalnim pravom in postopkom“. V njej je dodano, da bi bilo treba „druge dogovore, ki po formalnem posredovanju javnega organa ali drugega organa, o katerem država članica v ta namen obvesti Komisijo, pridobijo zavezujoč pravni učinek v državi članici izvora, [...] uveljaviti v drugih državah članicah v skladu s specifičnimi določbami o javnih listinah in dogovorih iz te uredbe. Ta uredba ne bi smela dovoljevati prostega pretoka zgolj zasebnih dogovorov. Vendar pa bi morali biti v obtoku dogovori, ki niso ne odločbe ne javne listine, a so bili vendarle registrirani s strani za to pristojnega javnega organa. Taki javni organi so lahko med drugim notarji, ki registrirajo dogovore, tudi če opravljajo svobodni poklic.“
- 59 Zakonodajalec Unije je tako z vidika kontinuitete pojasnil dejstvo, da so dogovori o razvezi zakonske zveze, ki jih je odobril sodni ali izvensodni organ po preučitvi vsebine v skladu z nacionalnim pravom in postopkom, „sodne odločbe“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa in določb Uredbe Bruselj IIB, s katerimi je bila ta določba nadomeščena, ter da se prav glede na to preučitev vsebine te odločbe razlikujejo od javnih listin in dogovorov v smislu te uredbe.

- 60 Če torej pristojni izvensodni organ po preučitvi vsebine odobri dogovor o razvezi zakonske zveze, se ta prizna kot „sodna odločba“ v skladu s členom 21 Uredbe Bruselj IIa oziroma kot „odločba“ v skladu s členom 30 Uredbe Bruselj IIB, medtem ko se drugi dogovori o razvezi zakonske zveze, ki imajo v državi članici izvora zavezujoč pravni učinek, glede na posamezni primer priznajo kot javne listine ali dogovori v skladu s členom 46 Uredbe Bruselj IIa in členom 65 Uredbe Bruselj IIB.
- 61 V tem okviru je treba navesti, kot je Komisija pravilno navedla na obravnavi, da je iz zgodovine nastanka uvodne izjave 14 in člena 65 Uredbe Bruselj IIB razvidno, da namen zakonodajalca Unije pri sprejetju te uredbe ni bil prenavljati in uvajati nova pravila, ampak zgolj „pojasniti“ po eni strani obseg pravila, ki je že določeno v členu 46 Uredbe Bruselj IIa, in po drugi strani merilo, ki omogoča razlikovanje pojma „sodna odločba“ od pojmov „javna listina“ in „dogovor med strankami“, to je merilo v zvezi s preučitvijo vsebine.
- 62 Glede na vse te preudarke je treba ugotoviti, ali je v obravnavanem primeru akt o razvezi zakonske zveze, ki ga je sestavil matičar države članice in ki vsebuje dogovor o razvezi zakonske zveze, ki sta ga sklenila zakonca in ki sta ga ta potrdila pred tem matičarjem v skladu s pogoji, določenimi z nacionalno ureditvijo te države članice, „sodna odločba“ v smislu člena 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa za uporabo člena 21(1) te uredbe.
- 63 V zvezi s tem je iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da je matičar v Italiji zakonsko ustanovljen organ, ki je v skladu s pravom te države članice pristojen, da pravno zavezujoče razglasi razvezo zakonske zveze s tem, da po opravljeni preučitvi v smislu točke 54 te sodbe v pisni obliki overi dogovor o razvezi zakonske zveze, ki sta ga sestavila zakonca.
- 64 V skladu s členom 12 uredbe-zakona št. 132/2014 mora namreč matičar osebno in dvakrat v razmiku najmanj 30 dni pridobiti izjavo vsakega od zakoncev, pri čemer se mora prepričati, ali je bilo njuno soglasje za razvezo zakonske zveze dano veljavno, prostovoljno in ozaveščeno.
- 65 Poleg tega ta matičar v skladu s to določbo preuči vsebino dogovora o razvezi zakonske zveze glede na veljavne zakonske določbe, pri čemer se prepriča, da se ta dogovor nanaša le na prenehanje zakonske zveze ali prenehanje civilnopравниh učinkov zakonske zveze, ob izključitvi vsakršnega prenosa premoženja, in da zakonca nimata mladoletnih otrok ali polnoletnih otrok, ki niso poslovno sposobni, ki imajo težjo stopnjo invalidnosti ali ki niso ekonomsko samostojni, tako da se dogovor ne nanaša na take otroke.
- 66 Iz člena 12 uredbe-zakona št. 132/2014 prav tako izhaja, da matičar ne sme razglasiti razveze zakonske zveze, če ni izpolnjen en ali več pogojev iz te določbe, zlasti če ta uradnik dvomi o tem, da je bilo soglasje enega od zakoncev za razvezo zakonske zveze dano prostovoljno in ozaveščeno, če se dogovor nanaša na prenos premoženja ali če imata zakonca otroke, ki niso ekonomsko samostojni polnoletni otroci.
- 67 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2, točka 4, Uredbe Bruselj IIa, zlasti v zvezi z uporabo člena 21(1) te uredbe, razlagati tako, da je akt o razvezi zakonske zveze, ki ga je sestavil matičar države članice izvora in ki vsebuje dogovor o razvezi zakonske zveze, ki sta ga sklenila zakonca in ki sta ga ta potrdila pred tem matičarjem v skladu s pogoji, določenimi z ureditvijo te države članice, „sodna odločba“ v smislu tega člena 2, točka 4.

Drugo vprašanje

- 68 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 69 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 2, točka 4, Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000

je treba, zlasti v zvezi z uporabo člena 21(1) te uredbe, razlagati tako, da

je akt o razvezi zakonske zveze, ki ga je sestavil matičar države članice izvora in ki vsebuje dogovor o razvezi zakonske zveze, ki sta ga sklenila zakonca in ki sta ga ta potrdila pred tem matičarjem v skladu s pogoji, določenimi z ureditvijo te države članice, „sodna odločba“ v smislu tega člena 2, točka 4.

Podpisi